

Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014

UTKAST 18.11.2024

Kapitel 5

Innehåll

5. Stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning	1
5.1 Barnets rätt till stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning	2
5.2 Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och gruppspecifika stödformer	4
5.3 Barnspecifika stödåtgärder och ordnande av sådana	6
5.3.1 Bedömning av behovet av barnspecifikt stöd	7
5.3.2 Plan för genomförande av barnspecifikt stöd.....	8
5.3.3 Beslut om stöd	9
5.4 Samarbete i samband med stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning	10
5.4.1 Samarbete med vårdnadshavaren och barnet	10
5.4.2 Yrkes- och sektorsövergripande samarbete	11
5.5 Avvikande ordnande av förskoleundervisning på grund av barnets stödbehov eller hälsotillstånd	11
5.5.1 Tidigarelagd läroplikt	11
5.5.2 Sjukhusundervisning och konsultativ sjukhusundervisningstjänst.....	13
5.5.3 Övriga undervisningstjänster	14
5.5.4 Avvikande ordnande av barnets förskoleundervisning på grund av barnets hälsotillstånd	14
5.5.5 Möjligheten att inleda den grundläggande utbildningen senare	15
5.6 Frågor som avgörs på lokal nivå.....	15

5. Stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning

Förskoleundervisning av hög kvalitet lägger grunden för barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Svårigheter i anknötning till lärande och deltagande i förskoleundervisning ska förebyggas till exempel genom olika slags arbetssätt och pedagogiska metoder, flexibel gruppindelning och samarbete mellan lärarna och den övriga personalen. Undervisningen ska ta hänsyn till både gruppens och det enskilda barnets behov.

Utbildningsanordnaren ska säkerställa undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande som en del av all verksamhet inom förskoleundervisningen¹. Lärmiljöerna ska utformas så att de lämpar sig för alla barn, både i förskolegrupperna och på verksamhetsstället för förskoleundervisning. I det praktiska genomförandet av undervisningen beaktas barnens olika förutsättningar att lära sig. Genom olika undervisningsarrangemang, såsom differentiering, bildande av grupper och kompanjonundervisning, kan man främja alla barns lärande.

I detta kapitel föreskrivs om stödet för lärande och skolgång i enlighet med lagen om grundläggande utbildning². I grunderna för förskoleundervisningens läroplan används benämningen stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning i stället för stöd för lärande och skolgång. För den plats där förskoleundervisning ordnas används i huvudsak begreppet verksamhetsställe för förskoleundervisning, och i stället för elevspecifika stödåtgärder används begreppet barnspecifika stödåtgärder.

5.1 Barnets rätt till stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning

Ett barn har rätt att få gruppsspecifika stödformer och barnspecifika stödåtgärder till stöd för sitt lärande och deltagande i förskoleundervisningen³. Gruppsspecifika stödformer och barnspecifika stödåtgärder ska ordnas i enlighet med inkluderande principer. Gruppsspecifika stödformer som införs tillräckligt tidigt stöder barnens lärande och deltagande i förskoleundervisningen. Barnspecifika stödåtgärder ska planeras, ordnas och beslutas om i enlighet med barnets bästa och utan dröjsmål, om de gruppsspecifika stödformerna inte är tillräckliga. När barnets bästa utreds ska barnets åsikter beaktas i alla frågor som gäller barnet. Barnets åsikter ska beaktas i enlighet med barnets ålder och utveckling.

Inom förskoleundervisningen är undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning den primära gruppsspecifika stödformen⁴. Barnspecifika stödåtgärder är undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupper och i samband med annan undervisning, undervisning som ges av en speciallärare i smågrupper, tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel⁵. Om de gruppsspecifika stödformerna föreskrivs i kapitel 5.2 och om de barnspecifika stödåtgärder i kapitel 5.3.

I den årliga verksamhetsplanen ska man beskriva hur de gruppsspecifika stödformerna planeras, genomförs och utvärderas. Dessutom ska man beskriva strukturerna, arbetssätten, arbets- och ansvarsfördelningen, det yrkes- och sektorsövergripande samarbetet och samarbetet med vårdnadshavarna i samband med ordnandet av stödet för lärande och deltagande i förskoleundervisningen.

Principer för ordnande av stöd

Målet med undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, gruppsspecifika stödformer och barnspecifika stödåtgärder är att säkerställa att alla barn kan lära sig och fungera i en grupp i enlighet med målen för förskoleundervisningen. Syftet med stödet för lärande och deltagande i förskoleundervisning är att möjliggöra barnens rätt att få undervisning som tar hänsyn till deras behov och deras rätt att delta i förskoleundervisning.

Stödet för lärande och deltagande i förskoleundervisning ska ordnas utifrån det enskilda barnets och barngruppens styrkor samt inlärnings- och utvecklingsbehov. Det är viktigt att i förskoleundervisningen se

¹ Lag om grundläggande utbildning 20 b §

² Lag om grundläggande utbildning 4 a kap.

³ Lag om grundläggande utbildning 20 a §

⁴ RP 114/2024 rd: Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning och till lagar som har samband med den, s. 84

⁵ Lag om grundläggande utbildning 20 c §

till att alla barn får uppleva att de lyckas i lärandet och som medlem i gruppen. Det stöder barnens positiva uppfattning om sig själva. Mångsidig respons och information om lärandet ska metodiskt användas för att uppmuntra och handleda barnen. På det viset blir barnen medvetna om hur lärandet framskrider. Stödet för lärande och deltagande i förskoleundervisning innebär dels lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna, dels lösningar som tillgodoser barnens individuella behov. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid tillgängligheten och vid att förebygga och identifiera inlärningssvårigheter i ett tidigt skede.

Med inlärningssvårigheter avses till exempel svårigheter när det gäller språkliga färdigheter, läs- och skrivfärdigheter och utveckling av matematiska färdigheter. Inlärningssvårigheter kan också höra samman med motoriska och perceptuella utmaningar. Förutom med lärandet kan ett barn ha svårigheter på grund av utmaningar i sociala relationer, reglering av känslor, uppmärksamhet eller beteende.

Med hjälp av undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande ska barngruppens behov beaktas så att målen för förskoleundervisningen kan uppnås⁶. Grupp-specifika stödformer ska ges i förebyggande syfte och planmässigt som ett tillägg till undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande. Med undervisningsarrangemang som utgår från gruppens behov och med grupp-specifika stödformer främjar man alla barns lärande, delaktighet och engagemang i förskolegemenskapen. Genom undervisningsarrangemang och grupp-specifika stödformer som ges i rätt tid är målet att förebygga behovet av barnspecifika stödåtgärder.

Barnet har rätt till barnspecifika stödåtgärder, om barnet trots undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och grupp-specifika stödformer har svårt att lära sig och delta i förskoleundervisningen⁷. När en lärare eller speciallärare inom förskoleundervisningen lägger märke till att undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande och de grupp-specifika stödformerna är otillräckliga för att stödja barnets lärande och deltagande i förskoleundervisningen, ska en bedömning av behovet av barnspecifika stödåtgärder inledas. Också vårdnadshavaren eller annan personal kan ta initiativ till en bedömning av behovet av stödåtgärder. Närmare bestämmelser om bedömningen av behovet av barnspecifika stödåtgärder finns i kapitel 5.3.1.

Stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning som ges i en förskolegrupp bildar en helhet med elevvården. Tillsammans främjar de förutom lärande och deltagande även barnens delaktighet och engagemang i gruppen. Med hjälp av elevvården ska man främja och upprätthålla barnens lärande, psykiska och fysiska hälsa samt sociala välbefinnande. Elevvården genomförs i första hand som gemensam elevvård, och den är en central form av stöd för deltagande i förskoleundervisningen. Med den gemensamma elevvården påverkar man i första hand hela gemenskapens verksamhetskultur. Att bygga upp en gemenskapsfrämjande verksamhetskultur är viktigt för att barnens olika behov ska kunna tillgodoses på ett effektivt sätt. Om rätten att få elevvårdstjänster inom ramen för den individuella elevvården samt om de anställdas skyldighet att kontakta elevvårdstjänsterna föreskrivs i lagen om elev- och studerandevård⁸. Närmare bestämmelser om elevvården finns i kapitel 6.

Kontinuerligt stöd från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen

För barnet är det viktigt att stödet ges kontinuerligt och konsekvent under tiden i småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen samt när barnet övergår till den grundläggande utbildningen. Ofta har barnets behov av stöd upptäckts redan innan barnet inleder förskoleundervisningen. Det är viktigt att sådan information om barnets behov av stöd och erhållet stöd som är nödvändig när undervisningen ordnas överförs från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och från förskoleundervisningen till den

⁶ RP 114/2024 rd, s. 82–83

⁷ Lag om grundläggande utbildning 20 a §

⁸ Lag om elev- och studerandevård (1287/2013)

grundläggande utbildningen. Att information överförs är viktigt också när ett barn byter grupp eller verksamhetsställe eller när ett barn övergår till förskoleundervisning som ordnas av en annan utbildningsanordnare. Utbildningsanordnarna ansvarar för att det skapas och utvecklas smidiga rutiner för överföringen av information.

Samarbete med förskoleundervisningen, småbarnspedagogiken och vårdnadshavaren tryggar kontinuiteten i barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Information om stödåtgärder som barnet eventuellt fått före förskoleundervisningen och om åtgärdernas inverkan ska användas i förskoleundervisningen. Om barnet inom småbarnspedagogiken haft hjälpmedel, om barnet fått tolkningstjänster eller om barnet regelbundet eller på heltid fått undervisning av en speciallärare i en grupp med färre barn, kan man vid övergången till förskoleundervisningen bedöma behovet av barnspecifika stödåtgärder och planera genomförandet av stödet utan grupp-specifika stödformer.

När det gäller småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen ska eventuellt stöd samordnas med stödet inom förskoleundervisningen och antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Om barnet utöver förskoleundervisning också använder andra tjänster inom småbarnspedagogiken, ska personalen inom förskoleundervisningen och småbarnspedagogiken samarbeta i frågor som gäller stödet för barnets lärande och deltagande i förskoleundervisning.

5.2 Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och grupp-specifika stödformer

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande är en del av all verksamhet inom förskoleundervisningen⁹. Grupp-specifika stödformer ska ges som ett tillägg till undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande¹⁰. Syftet med undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och grupp-specifika stödformer är att förebygga uppkomsten av större stödbehov genom undervisningsarrangemang och stödformer som gynnar flera barn. På detta sätt främjar man alla barns lika rätt till lärande och sörjer för att arrangemangen för ordnande av undervisningen är lämpliga för barnen och för att arrangemangen baserar sig på behoven av stöd för lärandet.

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande utgör en central del av verksamhetskulturen och ger förutsättningar för alla barns delaktighet, lärande och deltagande i förskoleundervisningen. Genom undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande stärks förebyggande och tidiga stödformer som på ett planmässigt sätt tilldelats resurser som en del av verksamheten¹¹. Kompetensen hos lärarna och den övriga personalen, det yrkesövergripande samarbetet och att utveckla dessa samt ledarskapet utgör grunden för undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande.

Undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande ska planeras och genomföras lokalt och arrangemangen är direkt knutna till behoven i både förskolegruppen och hela förskolan. Planeringen och utvärderingen av undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande ska ledas separat för varje verksamhetsställe och grupp.

⁹ Lag om grundläggande utbildning 20 b §

¹⁰ Lag om grundläggande utbildning 20 b §

¹¹ RP 114/2024 rd, s. 47 och 81

Med undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande avses till exempel att bilda undervisningsgrupperna på ett sådant sätt att läraren har möjlighet att beakta barngruppens behov tillräckligt väl. Med undervisningsarrangemangen avses också undervisning som tar hänsyn till barnens många olika behov och förutsättningar, såsom differentiering. Genom differentiering av undervisningen beaktas inte bara stödbehoven, utan även barn som kommit längre i sitt lärande och som då erbjuds fler utmaningar. Språkmedveten undervisning hör till undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande, och den stöder barnens språkliga utveckling samt hjälper barnen att förstå och lära sig begrepp inom olika kunskaps- och färdighetsområden (se kapitel 4.3).

Arbetsätten och lärmiljöerna inom förskoleundervisningen ska utformas så att barnens rätt att lära sig och fungera i en kamratgrupp förverkligas med hänsyn till barnets bästa. I enlighet med förskoleundervisningens inkluderande värdegrund ska man vid planering och genomförande av pedagogiska arrangemang i första hand använda tillvägagångssätt där det stöd barnet behöver ges som en del av kamratgruppens verksamhet.

Till de pedagogiska arrangemangen hör de dagliga aktiviteterna och andra regelbundet återkommande aktiviteter samt skapandet av en tydlig och förutsägbar dagsrytm för barnet. Sensitiva och tillgängliga sätt att interagera och kommunicera är en del av de pedagogiska lösningar som stöder förutsättningarna för lärande och som kan bestå av kommunikationsmetoder, såsom teckenspråk, bilder eller olika tekniska lösningar. För att barnets behov ska bli tillgodosedda är det nödvändigt att personalen använder gemensamma och konsekventa pedagogiska arbetssätt och metoder samt olika former av differentiering. Syftet med de pedagogiska arrangemangen och användningen av nödvändiga gruppspecifika hjälpmedel är att alla barn ska kunna delta i kamratgruppens verksamhet.

De strukturella arrangemangen möjliggör att man efter behov kan genomföra pedagogiska arrangemang i gruppen. Till de strukturella arrangemangen hör arrangemang som främjar lokalernas tillgänglighet och som genomförs med hänsyn till behoven i barngruppen. Till strukturella arrangemang hör också minskning av antalet barn i gruppen samt lösningar som gäller personalens dimensionering och/eller struktur samt ändring av dem så att målen för förskoleundervisningen kan uppnås i gruppen. I gruppen kan till exempel biträdande, gruppspecifik personal arbeta. Utbildningsanordnaren svarar för att personalen har tillräcklig kompetens när det gäller att upptäcka behov av stöd och att genomföra stöd. Personalens kompetens kan bland annat stärkas med hjälp av fortbildning och konsultation som ges av en speciallärare.

Gruppspecifika stödformer

I lagen om grundläggande utbildning definieras tre gruppspecifika stödformer¹²: allmän stödundervisning, stödundervisning i undervisningsspråket och undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning. Gruppspecifika stödformer ska ges planmässigt som ett tillägg till de undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande. Syftet med de gruppspecifika stödformerna är att tillgodose barnens många olika behov av stöd i gruppen. Stödformer i grupp möjliggör också kamratlärande, delaktighet och deltagande i förskoleundervisningens verksamhet.

Inom förskoleundervisningen är undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning den primära gruppspecifika stödformen.

Med **undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning** avses undervisning som ges av en speciallärare, som bygger på specialpedagogisk kompetens och som stöder förskoleundervisningen. Denna undervisning förutsätter samarbete mellan läraren, specialläraren och övrig personal och en samsyn på behoven av stöd i gruppen och hos de barn som hör till gruppen. Undervisningen som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning är inriktad på stödbehov och svårigheter som observerats på hela gruppens nivå och som kan åtgärdas genom stöd och undervisning

¹² Lag om grundläggande utbildning 20 b §

av en speciallärare i form av kompanjonundervisning eller samundervisning. Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning ges till hela förskolegruppen, men den möjliggör också undervisning för mindre barngrupper. Gruppernas storlek ska baseras på det observerade behovet och grupperna ska bildas flexibelt.

Undervisningen som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning kräver ingen barnspecifik bedömning och inte heller en plan eller ett förvaltningsbeslut, utan den ska planeras som en del av förskoleundervisningens verksamhet¹³. Utbildningsanordnaren ska se till att det finns tillräckliga resurser för att ordna undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning utifrån barnens behov. Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning ska planeras i den årliga verksamhetsplanen för förskoleundervisningen utifrån det kända behovet. Hur de gruppspecifika stödformerna ska genomföras preciseras utifrån de behov som framkommer i förskoleundervisningen under verksamhetsåret.

Specialläraren kan också ge konsultation som riktar sig till läraren och den övriga personalen som arbetar i gruppen. Med konsultation avses att fråga råd och att undervisningspersonalen diskuterar med varandra för att hitta en lösning samt att en speciallärare ger råd till en lärare eller någon annan som hör till personalen i frågor som rör barnen eller undervisningen. Konsultation av en speciallärare kan också gälla den undervisning som ges av specialläraren i förskolegruppen, och då stärker konsultationen till exempel lärarens och personalens kunskaper, eller så kommer man överens om gemensamma principer för samundervisning.

5.3 Barnspecifika stödåtgärder och ordnande av sådana

Ett barn har rätt att få barnspecifika stödformer utan dröjsmål, om de gruppspecifika stödåtgärderna är otillräckliga¹⁴. Barnspecifika stödåtgärder ska ges utifrån det individuella behovet och regelbundet. Ett barn kan få flera barnspecifika stödåtgärder, om barnets stödbehov kräver det. I samband med barnspecifika stödåtgärder har barnet också rätt att få gruppspecifika stödformer.

Barnspecifika stödåtgärder ordnas på basis av en bedömning av stödbehovet och ett beslut om stöd med hänsyn till barnets bästa och i första hand på barnets eget verksamhetsställe för förskoleundervisning¹⁵. Genomförandet av stödåtgärderna ska beskrivas i planen för genomförande av elevspecifikt stöd¹⁶.

Regelbunden undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning genomförs i barnets förskolegrupp i samband med annan undervisning eller i smågrupp. Barnets individuella behov är utgångspunkten för planeringen av undervisningen som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning i förskolegruppen. När undervisning av en speciallärare ges i smågrupper, avses med smågrupp en sådan grupp där barnet får undervisning enligt sina behov och där det är möjligt att ge stöd till barnet. Storleken på en smågrupp definieras lokalt och om det är ändamålsenligt med tanke på barnets behov av stöd kan undervisningen som ges av en speciallärare som en barnspecifik stödåtgärd även genomföras som individuell undervisning.

Undervisning som ges av en speciallärare i smågrupp ges på heltid. En smågrupp kan vara en specialgrupp eller en förskolegrupp med färre barn i vilken barnet deltar under den tid förskoleundervisningen pågår.

¹³ RP 114/2024 rd, s. 61–62

¹⁴ Lag om grundläggande utbildning 20 c §

¹⁵ Lag om grundläggande utbildning 20 c §

¹⁶ Lag om grundläggande utbildning 20 e §

Individuella tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel gör det möjligt för barnet att delta i undervisning i enlighet med grunderna för förskoleundervisningens läroplan.

Med **tolkningstjänster** avses tolkningstjänster som tillhandahålls genom teckenspråk eller andra kommunikationsmetoder. Rätt till tolkningstjänster har barn med hörselskada, synhörselskada eller talskada som behöver tjänsten för att kunna delta i förskoleundervisningen. Tolkningstjänsterna ska ordnas utifrån barnets behov.

Individuella biträdestjänster blir aktuella när andra arrangemang till stöd för lärande och deltagande och ett eventuellt biträde för gruppen inte stöder barnet tillräckligt i deltagandet i förskoleundervisningen. Ett barnspecifikt biträde stöder barnets deltagande i gruppens verksamhet tillsammans med den övriga personalen i gruppen. Under förskoleundervisningen kan biträdet också hjälpa andra barn så att läraren kan undervisa barnet med hänsyn till barnets individuella behov.

Med **personliga hjälpmedel** avses hjälpmedel som barnet behöver för att kunna delta i förskoleundervisningen och som stöder barnets möjligheter att lära sig och fungera i förskolegruppen i enlighet med målen för undervisningen. De hjälpmedel som krävs för deltagande i undervisningen ska ordnas utifrån barnets behov och så att de finns tillgängliga för barnet i gruppen och personligt. Hjälpmedlen är en del av undervisningsmaterialen.

Lärarna och den övriga personalen i förskolegruppen ska samarbeta när de barnspecifika stödåtgärderna genomförs, och åtgärderna kan kräva att en speciallärare konsulteras¹⁷. Vid planering av stödåtgärderna kan man vid behov också konsultera andra sakkunniga än specialläraren vid verksamhetsstället för förskoleundervisning. Beslut om detta fattas i enlighet med utbildningsanordnarens anvisningar.

Vid behov ska man samarbeta sektorsövergripande i samband med planering och genomförande av barnspecifika stödåtgärder. Detta är dock inte en förutsättning för att stödåtgärderna ska kunna genomföras.

Personalen inom förskoleundervisningen ska samarbeta sektorsövergripande i synnerhet när de barnspecifika stödåtgärderna för lärande och deltagande i förskoleundervisning inte räcker till för att stödja barnet och barnets situation som helhet eller när den svåra situationen utgör en risk för barnets fysiska eller psykiska hälsa eller sociala välbefinnande. De barnspecifika stödåtgärder som förskoleundervisningens personal genomför är alltid inriktade på att stödja barnets lärande och deltagande i förskoleundervisning och ersätter inte social- och hälsovårdstjänster.

5.3.1 Bedömning av behovet av barnspecifikt stöd

När man granskar helheten av stöd ska man alltid för varje enskilt barn bedöma vilka lösningar som bäst tillgodoser barnets bästa. Barnets egna åsikter ska utredas och beaktas på det sätt som barnets ålder och utveckling förutsätter¹⁸. Barnets vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare ska ges möjlighet att delta i bedömningen av barnets behov av stödåtgärder¹⁹.

Vid bedömningen av behovet av barnspecifika stödåtgärder ska man ta reda på behovet av stöd när det gäller lärande och deltagande i förskoleundervisning, förverkligade undervisningsarrangemang och grupp-specifika stödformer samt eventuella förverkligade barnspecifika stödåtgärder²⁰. Utgående från dessa bedöms vilka stödåtgärder som bäst stöder barnet. Med behov av barnspecifika stödåtgärder avses att

¹⁷ Lag om grundläggande utbildning 20 c §

¹⁸ Lag om grundläggande utbildning 20 d §

¹⁹ Lag om grundläggande utbildning 20 d §

²⁰ Lag om grundläggande utbildning 20 d §

beskriva barnets inlärningssvårigheter eller svårigheter att delta i förskoleundervisningen i den omfattning som behövs med tanke på stödåtgärderna. I bedömningen får man behandla endast information som är nödvändig vid planering och genomförande av stödåtgärder.

För ett barn som har fått ett beslut om tidigarelagd läroplikt ska man vid bedömningen av behovet av barnspecifika stödåtgärder dessutom beskriva den undervisning barnet behöver när det övergår till den grundläggande utbildningen²¹. Om bedömningen av behovet av tidigarelagd läroplikt och ordnandet av den finns närmare bestämmelser i kapitel 5.5.1.

För bedömningen av stödbehovet ansvarar läraren inom förskoleundervisning²². Om två lärare arbetar i förskolegruppen, gör lärarna bedömningen tillsammans. Vid behov deltar en speciallärare i bedömningen.

Om bedömningen av barnets behov av stöd kräver sektorsövergripande kompetens, deltar vid behov och på begäran dessutom elevvårdstjänsternas personal i bedömningen. I skötseln av barnets ärenden utförs yrkes- och sektorsövergripande samarbete alltid i första hand med familjen och med elevvårdstjänsternas personal enligt lagen om elev- och studerandevård²³. Med vårdnadshavarens samtycke kan också andra sakkunniga delta i bedömningen av barnets behov av stöd, till exempel sakkunniga från social- och hälsovården²⁴.

Sektorsövergripande samarbete stöder bedömningen av behovet av barnspecifika stödåtgärder.

Sektorsövergripande samarbete, ett medicinskt utlåtande eller en exakt diagnos som fogas till beslutet krävs dock inte för planering, genomförande eller beslut om stöd.

Om barnet inom småbarnspedagogiken har fått pedagogiska, strukturella eller vårdinriktade stödformer²⁵ eller stödtjänster²⁶, beaktas uppgifterna om hur dessa genomförts och effekten av dem vid bedömningen av behovet av barnspecifika stödåtgärder inom förskoleundervisningen. Om barnet inom småbarnspedagogiken fått tolkningstjänster eller hjälpmedel och om behovet fortsätter när barnet övergår till förskoleundervisningen kan dessa barnspecifika stödåtgärder inledas utan grupp-specifika stödformer. Om barnet inom småbarnspedagogiken fått undervisning av en speciallärare regelbundet eller på heltid eller haft en personlig assistenttjänst och om stödtjänsten har tillgodosett barnets behov och varit förenlig med barnets bästa, kan bedömningen av behovet av barnspecifika stödåtgärder inledas redan innan förskoleundervisningen inleds.

5.3.2 Plan för genomförande av barnspecifikt stöd

Utifrån bedömningen av behovet av barnspecifikt stöd ska det utarbetas en plan för genomförande av stödet²⁷. Planen utarbetas av läraren inom förskoleundervisningen²⁸. Om två lärare arbetar i förskolegruppen, utarbetar de planen tillsammans. Vid behov deltar specialläraren i utarbetandet av planen. Planen ska tas fram i samarbete med barnet och vårdnadshavaren eller med en annan laglig företrädare för barnet²⁹. Planen kan dock utarbetas utan vårdnadshavarens medverkan, om vårdnadshavaren väljer att inte medverka.

Av planen ska det framgå vilka stödåtgärder barnet behöver utifrån bedömningen av behovet av barnspecifikt stöd, varför stödåtgärderna behövs, hur åtgärderna ska genomföras och hur genomförandet

²¹ Lag om grundläggande utbildning 20 d §

²² Lag om grundläggande utbildning 20 d §

²³ Lag om elev- och studerandevård (1287/2013) 3 §

²⁴ Lag om elev- och studerandevård (1287/2013)

²⁵ Lag om småbarnspedagogik 15 b §

²⁶ Lag om småbarnspedagogik 15 c §

²⁷ Lag om grundläggande utbildning 20 e §

²⁸ Lag om grundläggande utbildning 20 e §

²⁹ Lag om grundläggande utbildning 20 e §

av stödåtgärderna och deras effekter ska följas upp³⁰. Vid planeringen och bedömningen av genomförandet av stödåtgärderna ska barnets tankar och åsikter beaktas.

Planen för genomförande av barnspecifikt stöd ska användas när beslutet om stöd fattas³¹. Beslutet om stöd fattas utgående från planerade stödåtgärder.

Vid behov, dock minst en gång under verksamhetsåret, ska man bedöma om genomförandet av planen och stödåtgärderna är tillräckliga för att tillgodose barnets stödbehov³². Om barnets behov så kräver ska bedömningen göras oftare.

Om barnet har fått barnspecifika stödåtgärder i förskoleundervisningen, ska informationen om hur stödet genomförts och effekterna av stödet beaktas när barnet övergår till den grundläggande utbildningen. Om barnet i förskoleundervisningen har haft tillgång till personliga hjälpmedel, tolkningstjänster eller undervisning av en speciallärare regelbundet eller på heltid i en mindre grupp ska detta beaktas när barnet övergår till den grundläggande utbildningen. Behovet av barnspecifika stödåtgärder kan bedömas i övergångsskedet och genomförandet av stödet kan planeras utan att grupp-specifika stödformer ges, om det är förenligt med barnets bästa. Inom den grundläggande utbildningen ska en plan för genomförande av elevspecifikt stöd utarbetas för eleven i enlighet med grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen³³.

Vid bedömningen av behovet av barnspecifika stödåtgärder kan sektorsövergripande samarbete i första hand med elevvårdstjänsternas personal stödja planeringen av åtgärderna. Samarbete är dock inte en förutsättning för att ett beslut om stödåtgärder ska kunna fattas. Ett utlåtande kan vara till hjälp när utbildningsanordnaren fattar beslutet. Det stöd som ges av personalen inom förskoleundervisningen är alltid inriktat på att stödja lärande och deltagande i förskoleundervisningen, och beslutet kan inte grunda sig på enbart en psykologisk eller medicinsk bedömning. Ordning av undervisningen och de elevspecifika stödåtgärderna ersätter inte tjänster som ska organiseras av någon annan än utbildningsanordnaren, till exempel välfärdsområdet.

5.3.3 Beslut om stöd

Utbildningsanordnaren ska fatta ett skriftligt beslut om de barnspecifika stödåtgärder som barnet ska ges³⁴. Beslutet ska fattas utan dröjsmål när behovet av stödåtgärder har bedömts. I förfarandet i samband med förvaltningsbeslutet ska förvaltningslagen iakttas³⁵.

Innan beslutet fattas ska utbildningsanordnaren höra barnet och dess vårdnadshavare eller lagliga företrädare i enlighet med förvaltningslagen³⁶. Hörandet kan genomföras antingen skriftligt eller muntligt. Utbildningsanordnaren kan fatta ett positivt eller negativt beslut. Beslutet ska motiveras i enlighet med förvaltningslagen³⁷. I motiveringen ska det anges vilka omständigheter och utredningar som har inverkat på avgörandet och vilka bestämmelser som har tillämpats.

Barnet och vårdnadshavaren har rätt att i ärendet få ett beslut som uppfyller förvaltningslagens krav på förvaltningsbeslut och som de kan begära omprövning av. Förvaltningsbeslut om barnspecifika stödåtgärder

³⁰ Lag om grundläggande utbildning 20 e §

³¹ Lag om grundläggande utbildning 20 f §

³² Lag om grundläggande utbildning 20 e §

³³ Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014

³⁴ Lag om grundläggande utbildning 20 f §

³⁵ Förvaltningslag (434/2003)

³⁶ Förvaltningslag 34 §

³⁷ Förvaltningslag 34 §, 45 § och 47 §

kan verkställas utan laga kraft³⁸. Att verkställa beslutet innan det har vunnit laga kraft är väsentligt med tanke på rättsskyddet. Förvaltningsbeslutet ska ändras eller upphävas, om behovet av stöd förändras.

I beslutet ska de barnspecifika stödåtgärderna specificeras utifrån den bedömning av barnets stödbehov och den plan som utarbetats för genomförande av stödet³⁹. I beslutet bestäms utifrån barnets behov av stöd om följande:

- regelbunden undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning
- undervisning som ges av en speciallärare på heltid i smågrupp
- tolkningstjänster
- biträdestjänster
- hjälpmedel

Beslutet innehåller endast sådana barnspecifika stödåtgärder som nämns i lagen om grundläggande utbildning och som genomförandet av stödet för barnet kräver⁴⁰. I beslutet beskrivs inte planen för genomförande av barnspecifika stödåtgärder.

Om någon annan utbildningsanordnare än en kommun inte ordnar barnspecifika stödåtgärder, fattas beslutet av barnets boningskommun på framställning av utbildningsanordnaren⁴¹.

5.4 Samarbete i samband med stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning

Förskoleundervisningen ska ordnas i samarbete så att varje barn får undervisning, fostran och stöd enligt sin utveckling och sina behov. Stödet för lärande och deltagande i förskoleundervisning förutsätter fungerande samarbetsstrukturer på lokal nivå och att man utvecklar gemenskapsfrämjande förfaringssätt.

5.4.1 Samarbete med vårdnadshavaren och barnet

När ett barn behöver stöd för sitt lärande och deltagande i förskoleundervisning ökar betydelsen av samarbete med vårdnadshavaren. Personalen inom förskoleundervisningen ska känna till de lagar och bestämmelser som gäller samarbetet med vårdnadshavaren i anslutning till barnets stöd. Alla vårdnadshavare ska informeras om undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande och om barnets rätt till grupp-specifika stödformer och vid behov till barnspecifika stödåtgärder.

Barnet deltar i samarbetet på ett ändamålsenligt sätt och på ett sätt som är lämpligt för barnets ålder och utveckling. Barnet ska höras och barnets åsikter ska beaktas.

Det är viktigt att personalen inom förskoleundervisningen kontaktar vårdnadshavaren genast när det framgår att barnet har svårigheter med lärandet och deltagandet i förskoleundervisningen eller när barnets välbefinnande är i fara. Vårdnadshavaren ska ges tillräcklig information till exempel om hur barnets ärenden behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretessrelaterade frågor. Målet är att handla i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren. Vårdnadshavarna ska informeras om att varken de eller barnet kan vägra att ta emot stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning och att deras samtycke

³⁸ Lag om grundläggande utbildning 20 f §

³⁹ Lag om grundläggande utbildning 20 e §

⁴⁰ Lag om grundläggande utbildning 20 c §

⁴¹ Lag om grundläggande utbildning 20 f §

inte behövs för att bedöma behovet av stöd eller för att planera stödet⁴². Barnet kan också behöva stöd inom den individuella elevvården. Detta stöd grundar sig på frivillighet och förutsätter vårdnadshavarens samtycke (se Elevvård kapitel 6).

5.4.2 Yrkes- och sektorsövergripande samarbete

Inom förskoleundervisningen samarbetar man både yrkesövergripande och sektorsövergripande. Det yrkesövergripande samarbetet är ett samarbete mellan de olika yrkesgrupperna inom förskoleundervisningen som förenar deras kunskaper och färdigheter. Yrkesövergripande samarbete är centralt när man för barnet planerar och genomför lämpliga undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande samt grupp-specifika stödformer och barnspecifika stödåtgärder.

Med sektorsövergripande samarbete avses verksamhet och samarbete som förenar yrkespersoner inom olika förvaltningsområden och som överskrider deras gränser. I första hand samarbetar man med elevvårdstjänsternas personal (inklusive barnrådgivning). Andra centrala samarbetsparter är bland annat barnskyddet, fostrings- och familjerådgivningen och andra social- och hälsovårdstjänster. Om barnet till exempel på grund av sitt hälsotillstånd, sina sociala förhållanden eller av någon annan orsak befinner sig i en livssituation som påverkar lärandet eller deltagandet i förskoleundervisningen, ska personalen inom förskoleundervisningen samarbeta sektorsövergripande på ett planmässigt sätt. Det sektorsövergripande samarbetet ska utgå från barnets bästa.

Barnet kan under sin tid i förskoleundervisningen behöva arrangemang i samband med en kronisk sjukdom, läkemedelsbehandling och/eller diet. Man ska samarbeta med sakkunniga inom hälso- och sjukvården till exempel när det gäller förskolepersonalens handledning och konsultation.

Sektorsövergripande samarbete görs vid behov i samband med användning av hjälpmedel för medicinsk rehabilitering eller ordnande av rehabilitering som hälso- och sjukvården genomför på verksamhetsstället för förskoleundervisningen. Personalen inom förskoleundervisningen ansvarar inte för genomförandet av rehabiliteringen, men samarbetar i enlighet med behovet med dem som utför rehabiliteringen. I samarbetet ska man tydligt komma överens om ansvar och principer för hur barnets rehabilitering samordnas med ordnandet av förskoleundervisningen. Arrangemangen för rehabilitering ska alltid beakta barnets bästa.

5.5 Avvikande ordnande av förskoleundervisning på grund av barnets stödbehov eller hälsotillstånd

5.5.1 Tidigarelagd läroplikt

Syftet med tidigarelagd läroplikt är att stärka barnets inlärningsfärdigheter så att barnet har möjlighet att lära sig och utvecklas till sin fulla potential. Förskolestarten tidigareläggs och läroplikten börjar ett år tidigare än vad som föreskrivs⁴³, om det bedöms att barnet behöver mera tid för att uppnå målen för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen på grund av en funktionsnedsättning, en sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan och den övergripande utvecklingen.

⁴² RP 114/2024 rd, s. 12–13

⁴³ Lag om grundläggande utbildning 26 a § och Läropliktslag (1214/2020) 3 §

En funktionsnedsättning kan till exempel vara en syn- eller hörselskada, intellektuell funktionsnedsättning, svåra utvecklingsstörningar eller omfattande inläringssvårigheter. En kronisk sjukdom som påverkar barnets kognitiva färdigheter och funktionsförmåga kan vara orsak till tidigarelagd läroplikt. En kronisk sjukdom som inte påverkar barnets inlärningsförmåga kan beaktas genom undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande: ett biträde kan till exempel arbeta i gruppen. Begränsad funktionsförmåga avser faktorer som påverkar vardagskompetensen, delaktigheten och välbefinnandet och som orsakar barnet hinder för att delta eller omfattande behov av hjälp och stöd.

För ett barn som fått ett beslut om tidigarelagd läroplikt börjar läroplikten det år då barnet fyller sex år och barnet har rätt till förskoleundervisning det år då barnet fyller fem år. I detta fall kan förskoleundervisningen pågå i två år när barnet är fem och sex år. Barnet ska delta i förskoleundervisning, som hör till läroplikten.

Anordnaren av småbarnspedagogik eller utbildningsanordnaren fattar beslutet om tidigarelagd läroplikt innan den grundläggande utbildningen inleds. Om barnet inte deltar i småbarnspedagogik eller förskoleundervisning fattas beslutet om tidigarelagd läroplikt av barnets boningskommun. Beslutet fattas när barnet är i daghems- eller förskoleåldern. Beslutet kan inte fattas efter att den grundläggande utbildningen inletts.

Beslutet om tidigarelagd läroplikt fattas i samarbete med sakkunniga från småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. När man bedömer om ett barn behöver tidigarelagd läroplikt, ska man granska funktionsnedsättningen, sjukdomen eller den begränsade funktionsförmågan ur olika perspektiv för att få en helhetsbild av barnets stödbehov och förutsättningar för lärande. Samarbetet är viktigt för att barnets lärtig från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen ska bilda en sammanhängande helhet som beaktar barnets bästa.

När ett beslut om tidigarelagd läroplikt fattas kan eventuella psykologiska eller medicinska utlåtanden om barnet användas. Man kan också använda sig av den uppfattning om barnets situation som man tidigare eller under bedömningen kommit fram till med hälso- och sjukvården. Med tanke på beslutsfattandet är det väsentligt att det av ett eventuellt psykologiskt eller medicinskt utlåtande framgår varför barnet skulle gynnas av tidigarelagd läroplikt. Beslut om tidigarelagd läroplikt fattas alltid utifrån en helhetsbedömning av barnets situation, styrkor och behov av individuellt stöd. Ett förvaltningsbeslut om tidigarelagd läroplikt ska motiveras och ett eventuellt utlåtande fogas till beslutet.

Övergången från förskoleundervisning till grundläggande utbildning för ett barn som fått ett beslut om tidigarelagd läroplikt

Då barnet har ett beslut om tidigarelagd läroplikt och behovet av stöd fortsätter i den grundläggande utbildningen, ordnas barnets undervisning så att barnet har rätt till elevspecifika stödåtgärder när barnet inleder den grundläggande utbildningen och vid behov till avvikelser från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen. Om de elevspecifika stödåtgärderna och avvikelserna från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen är otillräckliga och barnet på grund av en funktionsnedsättning, en sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan inte kan studera läroämnen, kan undervisningen ordnas enligt verksamhetsområde.

När ett barn som har ett beslut om tidigarelagd läroplikt övergår till den grundläggande utbildningen bedöms ordnandet av undervisningen och stödåtgärderna för barnet inom den grundläggande utbildningen i ett yrkes- och sektorsövergripande samarbete. Då används eventuella utlåtanden för tidigarelagd läroplikt eller annat samarbete med yrkespersoner från hälso- och sjukvården som genomförts tidigare eller som genomförs i samband med bedömningen för att få stöd för bedömningen av barnets situation. Vid bedömning av ordnandet av undervisningen i den grundläggande utbildningen ska man granska barnets funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsade funktionsförmåga ur olika perspektiv för att förstå barnets

helhetssituation. Bedömningen av ordnandet av undervisningen och de elevspecifika stödåtgärderna ska grunda sig dels på en bedömning av vilka stödåtgärder som behövs för att barnet ska nå målen för lärokursen och för att barnet ska kunna delta i undervisningen, dels på en bedömning av om ordnandet av undervisningen är ändamålsenligt. En viss medicinsk diagnos innebär inte automatiskt att vissa stödåtgärder ska genomföras eller att ett beslut ska fattas om ordnande av grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, en sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan⁴⁴. Ett beslut om stöd som utgår från en bedömning kan inte grunda sig endast på en medicinsk bedömning, eftersom det stöd som ges av undervisningspersonal inom den grundläggande utbildningen alltid fokuserar på att stödja lärande och skolgång, och målet är att ge varje elev möjlighet att uppnå målen i läroplanen, fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs och delta i undervisningen.

Den grundläggande utbildningen för ett barn som har fått ett beslut om tidigarelagd läroplikt inleds senare endast av särskilt vägande skäl (se kapitel 5.5.5.). Ett sådant skäl kan till exempel vara att barnet på grund av en sjukdom inte alls eller nästan inte alls har deltagit i förskoleundervisning och det anses ligga i barnets intresse att delta i förskoleundervisning.

5.5.2 Sjukhusundervisning och konsultativ sjukhusundervisningstjänst

Sjukhusundervisning för barn som är patienter inom den specialiserade sjukvården

Om barnet har en allvarlig sjukdom eller svår livssituation krävs särskilt övervägande när förskoleundervisningen ordnas och det behövliga stödet planeras. Förskoleundervisning för ett barn som får specialiserad sjukvård ordnas i första hand på barnets egen plats för förskoleundervisning⁴⁵. För barn som är patienter på ett sjukhus är det dock kommunen där sjukhusets verksamhetsenhet finns som är skyldig att ordna undervisning i den omfattning detta är möjligt med hänsyn till barnens hälsa.

Även för andra barn än sådana som är intagna för specialiserad sjukvård på ett sjukhus är det kommunen där den för vården ansvariga sjukhusenheten finns som är skyldig att ordna förskoleundervisning och stöd för barnen i den omfattning det är motiverat med tanke på barnens hälsa, pedagogiska specialbehov och vård- och rehabiliteringsinriktade åtgärder. Sjukhusundervisning ska ordnas, om förskoleundervisningen inte annars kan ordnas i enlighet med barnets bästa. Även kommuner där det finns en annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården kan ordna sjukhusundervisning för barn som får specialiserad sjukvård.

Konsultativ sjukhusundervisningstjänst

Den kommun där sjukhuset eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården finns ska därtill ordna en konsultativ sjukhusundervisningstjänst på barnets egen plats för förskoleundervisning⁴⁶. Den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten riktas i första hand till lärare, eftersom man med konsultation avser förhandlingar mellan professionella och sakkunniga för att hitta en lösning eller få råd.

Den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten ska erbjuda personalen konsultativt stöd för planeringen och genomförandet av barnets lärande och deltagande i förskoleundervisningen. Tjänsten ska ordnas i situationer där det behövs krävande sektorsövergripande kompetens när förebyggande eller korrigerande åtgärder planeras eller vidtas inom förskoleundervisningen för andra barn än sådana som är intagna på sjukhus för specialiserad sjukvård⁴⁷. Man får också använda sig av den konsultativa

⁴⁴ Lag om grundläggande utbildning 20 i §

⁴⁵ Lag om grundläggande utbildning 4 a §

⁴⁶ Lag om grundläggande utbildning 4 a §

⁴⁷ Lag om grundläggande utbildning 4 a §

sjukhusundervisningstjänsten i undervisningen av andra barn än de som är patienter inom den specialiserade sjukvården.

Syftet med den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten är att stärka lärarnas och den övriga personalens kompetens samt det tidiga stödet som en del av verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen. Dessutom stärker den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten strukturerna för det yrkes- och sektorsövergripande samarbetet mellan sjukhusundervisningens personal och förskoleundervisningens personal. Genom att tillhandahålla tjänster vid rätt tidpunkt i barnets egen förskolegrupp kan man förhindra att problem anhopas och stödja barnets deltagande i förskoleundervisningen.

Utbildningsanordnaren ska tillsammans med den kommun där det vårdansvariga sjukhuset eller en annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården finns i ett yrkesövergripande samarbete komma överens om den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten och ordna det stöd för ordnande av förskoleundervisningen som är nödvändigt med tanke på övergången⁴⁸. Om utbildningsanordnaren är någon annan än barnets hemkommun under vårdperioden eller boningskommunen för ett barn som saknar hemkommun ska även barnets hemkommun eller boningskommun höras. När sjukhusundervisningen avslutas fortsätter barnet på det verksamhetsställe för förskoleundervisning till vilket barnet hörde före sjukhusundervisningen.

5.5.3 Övriga undervisningstjänster

Barnet kan även få övriga undervisningstjänster under förskoleundervisningen, om dessa behövs för att stödja barnets deltagande i förskoleundervisningen. Dessa övriga undervisningstjänster är avgiftsfria för barnet i likhet med tolknings- och biträdestjänsterna samt hjälpmedlen. Utbildningsanordnaren fattar beslut om hur de övriga undervisningstjänsterna ska ordnas, och det ska fattas ett beslut enligt förvaltningslagen om ordnandet av tjänsterna.

5.5.4 Avvikande ordnande av barnets förskoleundervisning på grund av barnets hälsotillstånd

Förskoleundervisningen för ett barn kan ordnas delvis på ett annat sätt än vad som bestäms och föreskrivs i lagen och förordningen om grundläggande utbildning, om det är motiverat av skäl som har samband med barnets hälsotillstånd⁴⁹. Till exempel en kronisk sjukdom kan hindra eller försvåra barnets deltagande i förskolans undervisning. Det är inte möjligt att förkorta tiden för deltagande i förskoleundervisning eller att ordna förskoleundervisning på ett avvikande sätt utan ett beslut om avvikande ordnande av förskoleundervisning. Ett förvaltningsbeslut ska alltid fattas om avvikelsen inte är tillfällig eller liten.

Vårdnadshavaren lämnar in en ansökan till utbildningsanordnaren om att förskoleundervisningen ska ordnas på ett avvikande sätt. Ett beslut kan fattas endast av skäl som beror på barnets situation och har samband med barnets hälsotillstånd. Barnets hälsotillstånd bedöms av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. För förvaltningsbeslutet behövs ett expertutlåtande om den situation som påverkar deltagandet i förskoleundervisningen. Utlåtandet ska fogas till vårdnadshavarens ansökan. Eftersom det är fråga om ett beslut som fattas av utbildningsanordnaren, ska den som fattar beslutet alltid bedöma barnets helhetssituation också pedagogiskt, det vill säga hur barnets rätt till förskoleundervisning möjliggörs. Beslut om avvikande ordnande av förskoleundervisning fattas alltid från fall till fall utifrån det enskilda barnets situation. Beslutet ska fattas med hänsyn till barnets bästa.

I besluten om avvikande ordnande av förskoleundervisning ska det anges hur barnets förskoleundervisning avviker från vad som bestäms och/eller föreskrivs i lagen och förordningen om grundläggande utbildning

⁴⁸ Lag om grundläggande utbildning 4 a §

⁴⁹ Lag om grundläggande utbildning 18 §

och grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Beslutets giltighetstid ska framgå av beslutet. Ett beslut om särskilda undervisningsarrangemang gäller för viss tid, högst ett verksamhetsår. Om den förskoleundervisning som barnet får understiger minimiantalet timmar i förskoleundervisningen, det vill säga 700 timmar, eller om beslutet gäller platsen för förskoleundervisning, ska man regelbundet bedöma om lösningen fungerar. Allt som bestäms i beslutet ska motiveras.

5.5.5 Möjligheten att inleda den grundläggande utbildningen senare

Ett barn kan inleda den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som föreskrivs, om det är förenligt med barnets bästa⁵⁰. Med stöd av psykologiska och vid behov medicinska utredningar kan utbildningsanordnaren på basis av vårdnadshavarens ansökan besluta att ett barn får inleda den grundläggande utbildningen ett år senare än föreskrivet. Beslutet ska motiveras och psykologiska och eventuella medicinska utredningar fogas till beslutet.

Beslut om att ett barn får inleda den grundläggande utbildningen senare än föreskrivet ska fattas endast av grundad anledning och efter noggrant övervägande. Ett beslut kan inte fattas till exempel med hänvisning till att man i den grundläggande utbildningen inte skulle ha möjlighet att tillgodose barnets behov av stöd för lärande och skolgång.

När ett barn har fått tillstånd att inleda den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som föreskrivs, har barnet rätt att delta i förskoleundervisning ännu ett verksamhetsår.

5.6 Frågor som avgörs på lokal nivå

Kapitel 5 i grunderna för förskoleundervisningens läroplan införs i den lokala läroplanen som sådan, och i kapitlet inkluderas frågor som ska avgöras på lokal nivå enligt nedanstående.

I den lokala läroplanen ska fastställas och beskrivas:

- För kapitel 5.1
 - Utbildningsanordnarens ansvar
 - Det ansvar som daghemsföreståndaren eller rektorn för platsen för förskoleundervisning har
 - Den årliga verksamhetsplanens struktur när det gäller ordnandet av stöd samt principer och ansvar för att utarbeta och precisera den
 - Verksamhet vid övergångarna samt rutiner och ansvar för överföring av information
 - Rutiner för samordning av stödet inom förskoleundervisningen med det stöd inom småbarnspedagogiken som kompletterar förskoleundervisningen
- För kapitel 5.2
 - Genomförandet av undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande samt samarbetsstrukturer och ansvar på anordnarnivå, vid verksamhetsstället och på gruppnivå
 - Principer och ansvar för genomförande av grupp-specifika stödformer
- För kapitel 5.3

⁵⁰ Lag om grundläggande utbildning 27 §

- Rutiner och ansvar när det gäller att säkerställa att de gruppspecifika stödformerna räcker till och bedöma behovet av barnspecifika stödåtgärder samt att utarbeta en plan för genomförande av åtgärderna
- Rutiner och ansvar för beredning av stödbeslut samt ansvar för beslutsfattandet

- För kapitel 5.4
 - Rutiner för samarbete med vårdnadshavaren och barnet när man bedömer, planerar och fattar beslut om barnspecifika stödåtgärder
 - Principer för samarbete och utvecklingsarbete med elevvårdstjänsternas personal och andra sektorsövergripande samarbetspartner

- För kapitel 5.5
 - Rutiner för samarbete och ansvar för beslutsfattande och genomförande av tidigarelagd läroplikt
 - Rutiner och ansvar för ordnande av sjukhusundervisning
 - Principer och ansvar för genomförande av konsultationstjänsten för sjukhusundervisning
 - Principer och ansvar för övriga undervisningstjänster
 - Principer, rutiner för samarbete och ansvar för avvikande ordnande av förskoleundervisning för barnet
 - Principer, rutiner för samarbete och ansvar för inledande av grundläggande utbildning ett år senare än föreskrivet